

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

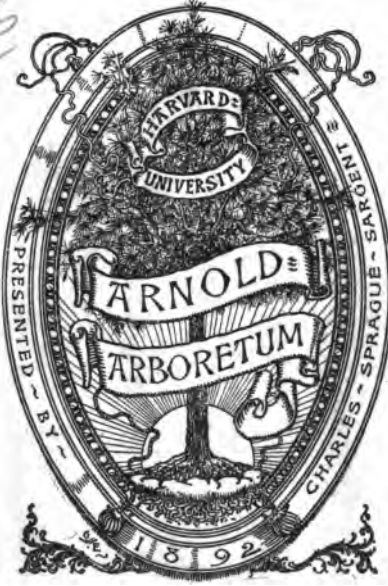
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

3 2044 106 460 389

FL
4897
Pro
w

Nova elementa ad floram principatus. Bulgariae

НОВА ГРАЂА

ЗА

ФЛОРУ КНЕЖЕВИНЕ БУГАРСКЕ

ОД

Д-ра ЈОС. ПАНЧИЋА

Pančić

Nova Elementa ad Floram Principatus Bulgariae

(Отштампано из Библиотеке 66 кнеже Српског научног друштва)

Belgradi
У БЕОГРАДУ

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

1886

#

НОВА ГРАЂА

ЗА

ФЛОРУ КНЕЖЕВИНЕ БУГАРСКЕ

ОД

Д-ра ЈОС. ПАНЧИЋА

Nova Elementa ad Floram Principatus Bulgariae

(Отштампано из Гласника 66 књиге Српскога ученог друштва)
Отштампано из Гласника 66 књиге
Српскога ученог Друштва

Belgradi
У БЕОГРАДУ

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

1886

5.

ПУТНИЧКЕ БЕЛЕШКЕ.

Лети год. 1883 пођем по други пут у Бугарску у двојакој намери: прво, да се познам са оним делом Старе Планине, која се на нашој источној граници снижава и грана, једна јој грана иде преко драгоманског брда, Три Уши, Лилину, а отуд се даље преко Витоша са Родопом веже, друга се пак грана мало на север савија и пошто би се над Берковицом издигла у Ком, поново се снижава и преко Тројанског и Етропољског Балкана прелази у Велики Балкан; друго, желео сам да на Рилу боље испитам неке биљке, које сам пређашње године био тамо нашао, а осим тога да обиђем брдо Чедер, за које ми људи у Рилу казаше, да је то највећи врх Родопе. Овај пут предузнем у друштву некадашњих ученика а сада колега г. д-ра Л. Докића и Ј. Жујовића, који су, као и ја, жељни били да прошире своја природњачка испитивања, осим Србије, и на остале крајеве нашег лепог Балканског Полутока.

Пођемо 16 Јула паробродом низ Дунаво и стигнемо 17 око подне у Лом Палакку. По ручку обиђемо у околини Лома неке баре, а за тим прегледамо од скора ту подигнуту по величини и унутрашњој опреми доста угледну реалку.

Сутра дан 18 Јула кренемо се пут Берковице, тамо исте вечери стигнемо. Пут је наш ишао долином Лома, који је ту прорио до приличне дубине старе наплове, дилувијалну

глину и песак, а ти наплови као да су у целом бугарском Подунављу подлога особито интересној, степској флори⁽¹⁾, која се већ и у нас на више места у Подунављу јавља; близу Градишта, Кладова и Радујевца.

55.
also
left

Из Берковице пођемо 19 Јула на Ком, испрва Берковачком Реком а за тим левом њеном притоцицом, која под самим висом Кома извире. Ком, гледан са наше Старе Планине јако пада у очи и то с тога што се коса Балкана од нашег Копрена јако снижава а над Берковицом се понова нагло диже у висину од 1938 м.⁽²⁾ Поред све те висине, која као да једино нашем Минђуру уступа, флора је овог брда доста сиромашна, бар ја нисам за овај пар могао да уберем наврх Кома до неколицине ређих биљака⁽³⁾, а под Комом видох омање две групе клеке⁽⁴⁾, дрвета на Карпатима и Родони доста обичног, а овде по свој прилици случајно сачуваног. Кажем по свој прилици, јер на нашој Старој Планини, коју сам доста брижљиво прошао, нисам клеке, које као што рекох по Карпатима у тој висини свуд има, нигде могао да угледам. Са врха Кома могли смо олако да сиђемо до Петровог Хана, места, где софијски пут Балкан прелази, али не знајући места били смо оставили ствари у Берковици, те морадосмо и ми да се тамо вратимо.

Из Берковице продужимо 20 Јула пут у Софију камо истога дана доста касно доспемо. Пут је наш преко Балкана

(1) Ове су степске биљке виђене измеђ Лом Паланке и Берковице: *Isatis tinctoria*, *Gypsophila paniculata*, *Peucedanum arenarium*, *Ferulago galbanifera*, *Daucus setulosus*, *Scabiosa Ucranica*, *Aster iucanus*, *Echinops Ruthenicus*, *Centaurea Orientalis*, *Taraxacum serotinum*, *Veronica spuria*, *Verbascum Banaticum*, *Comandra elegans*, *Plantago arenaria*.

(2) Fr. Toula Übersichtskarte des westl. Balkan 1882.

(3) *Pedicularis Orbelica* и *P. comosa* var. *Sibthorpii*.

(4) *Pinus Mughus*.

био доста мучан, јер се баш за нашега пролаза берковачка партија друма правила, пак са тога, а и са земљишта доста обложитог, испрва силикатног а на јужној страни Балкана калцитног била је и моја ботаничка привреда тога дана доста незнатна (1).

Из Софије смо на обданицу излазили у Кнежево и под Лилин, у искарски кланац испод Корила и на Витош.

Кнежево са оближњом Вањом за Софију је од прилике оно што је за нас Београђане-Топчидер — топло место положено под Витошем, камо свет радо у прошетњу излази, само штета што је околина тога места за сада без шуме, као што су без шуме готово све ниже стране у Бугарској. Позната ми од лањске године места под Лилином и уз владајску реку донеше и овај пут гдекоју ређу биљку (2).

Искарски кланац интересовао нас је за то, што ту Искра, која долази од Витоша, Рила и Средње Горе, ниже Корила улази у Балкац, кроз који је себи узан и веругав пут раскопала а пошто је у течају небројених векова на данашњу меру сишла, испразнило се оно велико језеро, што је некада целу софијску висораван покривало. Овај кланац сложен је при самом улазу Искре од силиката и мало за тим настају калцити, обе су пак ове стене голетне или само тамо амо обрасле гдекојом ситном биљком (3) која је кадра да о мало хране на вечитој сунчаној припеци тавори.

На Витош се кренемо 26 Јула у повећем друштву и упутимо се највећем његовом врху, под којим се тада још

(1) На силикату: *Scleranthus uncinatus* а на калциту: *Tunica Illyrica*, *Lagoseris bifida*, *Satureja montana*, *Plantago serpentina*.

(2) *Chamaemelum tenuifolium*, *Cirsium candelabrum*, *C. Siculum*, *Festuca arundinacea*.

(3) *Rosa micrantha*, *Bupleurum commutatum*, *Crucianella Graeca*, *Stachys plumosa*, *Euphorbia Graeca*, *Asphodelus albus*, *Allium sphaerocephalum*.

виђаху по гдекоја нлатна од снега. Од Софије иђасмо равнином до Беглер Чифлиа а ту смо имали да се прихватимо првих обронака Витоша. Али нам се већ ту поче посао од свакојаке руже да квари: више седа мораде један из наше дружине да напусти свог коња, који га не могаше ни уз прву узбрдицу да изнесе; мало за тим се јави хладна киша са ветром, пак и врхови се Витоша на махове оба-вијаху чалмом од магле; а баш између тих врхова знали смо да нас чека добар ручак, који је био приредио некадашњи београдски ученик и вођа у тој ескурзији г. Сукнаров. При свима тим злогуким појавама пођосмо даље, ма да се могла чути која потмула реч „ајде да се вратимо“ и доспемо око подне под саме врхове Витоша, а тад се на нашу велику радост време прилично разгали, те могосмо, смештени у дољи између два каменита чота Витоша, да се лепо одморимо.

По ручку пођем да се мало по Витошу обазрем. Испод места где смо се одмарали имају тресаве из којих извире Палагонија⁽¹⁾ што са Левом Реком и другим потоцима који са Рила и Чедера долазе саставља горњу Искру. По тим тресавама расте подоста разних хидрофита од којих већина карактерише овакова висока, влажна места⁽²⁾, гдекоји су пак балканским крајевима искључно својствене⁽³⁾. На голим чукарима Витоша и сушним обронцима испод њих мало коју ређу биљку могох да угледам⁽⁴⁾; ваљда би тога било више у које раније доба године. Са једног од тих чукара Витоша, што се најдаље на југ дао, виђа се она лепа сценерија која

(1) Тако је Toula у поменутом делу назвао тај поток коме ја нисам могао имена да дознам,

(2) *Stellaria uliginosa*, *Viola biflora*, *Eriophorum angustolium*, *E. vaginatum*, *Primula farinosa* var., *Pinguicula* spec.

(3) *Silene Asterias*, *Geum coccineum*, *Cirsium apiculatum*, *C. heterotrichum*.

(4) *Dianthus depressus*, *Silene Lerchenfeldiana*, *Plantago montana*.

је некада усхитила Буе-а те о њој каже (1): да је то јединствено место за проучавање високе Мизије, великог Балкана и Родопе. Под самим брдом пружа се велика софијска равница заклоњена са стране југа и истока Балканом и Средњом Гором, а са стране запада видиш узану самоковску дољу с којом упоредо тече у правцу од севера на југ читава поворка рилских висова, покривених небројеним платнима од снега. На северу се наша Србија не види, јер је заклоњена пограничним висовима Рујем, Чемерником и Стрешером. Са Витоша се вратимо источном косом — мој лањски пут на Витош — преко Кнежева (2) у Софију.

Моја је намера била да из Софије обиђем и Средњу Гору састављену по Hochstetter-у од калцита, стене која је у Бугарској доста ретка а махом је у нашим крајевима подлога доста интересној флори. Али се тај пут а и одлазак у Пловдив — у чијој сам околини знао да има сила ретких биљака — разби о свакојаке обзире а највише о тај, што је наше путничко писмо вредило само за кнежевину Бугарску.

Окренемо се Самокову, камо 28 Јула преко Пасарела доста рано стигнемо. Одовуд смо желели да најпре обиђемо Чедер, а после да се упутимо у манастир Рило. Тога ради ваљало је пре свега да у Самокову нађемо вођу и добре коње, а то у Бугарској ван Софије није баш лака ствар, као што смо се о томе касније уверили; вођу доби смо од месне власти — једнога младића на коњу — драгуна, и тај нас и које како послужи до Рила, али нам се коњи показаше тако јадни, да смо их се већ при првом изласку из Самокова ратосиљали.

(1) A Boué *Turquie d' Europe* I p. 165.

(2) По камењарима више Кнежева расте ретка балканска биљка, *Hieracium pilosissimum*.

На Чедар појемо 28 Јула. Наш је пут испрва ишао самоковском равницом на југ, а после два часа јахања окренемо се југо-западу уз леву обалу Бистрице и скоро ту угледамо висове Чедера, покривене местимице снегом. Долина Бистрице обрасла је у доњој четвртини лиснатом гором, којом се на више придружавају четинари, јела, смрча, и по гдекоја молика⁽¹⁾, али је високо дрвеће у опште доста ретко, — народ га немилице сатире, што потврђују многе гомиле окресина и струготина, које имадосмо прилике да тога дана видимо.

Око подне стигнемо под Чедер и ту се настанимо украј три језерца из којих истиче Бистрица. Вода је тих језераца бистра и врло хладна тако, да једва може да се пије, а зато као да и не годи животињском свету, јер ма да је горње језерце прилично дубоко, не могосмо у њему да спазимо ни рибе ни пак друге које ниже животиње. По краткој одморци моја два сапутника са драгуном упутисе се на Чедер, да му проматрају висове, који су до сада слабо киме похођени, а рекао бих заслужују највећу пажњу природњака већ и за то, што од њих теку воде у четири знамените реке Балканског полуострва: Марицу, Месту, Струму и Искру. И мене је жеља вугла на Чедер, али се решим да останем, те да у околини језераца и по стењу што стране Чедера пролама испитам флору, за коју сам се већ по првом, површном проматрању места био уверио, да је за ботаничара вредно да се ту који часак забави: Пре свега пажљиво разгледам најближу околину језераца где су биљке ситне и у густ бусен других, алпских биљака ушлетене тако, да имаш муку, док их у потребној количини прикупиш⁽²⁾. Мало подаље од језераца ово бусење бива рехавије

(1) *Pinus Peuce* буг. мџра.

(2) *Arenaria rotundifolia*, *Cerastium Alpinum*, *Gentiana frigida*, *G. verna*, *G. Pyrenaica*, *Primula farinosa* var., *Pr. integrifolia*.

— ваља да са мање влаге а и с тога, што је тамо амо испрекидано камењем које се с брда рони. Ту већ расту биљке угледнијег раста и виђенијег цвета, мимо којих не можеш да прођеш а да их не видиш⁽¹⁾. Исто такове а кад што још стаситије биљке расту под самим камењарима, где ме у први мах јако изненади нека нова специја розацеа⁽²⁾, коју сам лавске године нашао на Рилу, али у сасма противним приликама, близу воде, а под Чедером расте на суху, испод гранитских кршева. Али се по неким знацима на камењу скоро уверим, да низ те камењаре мора повремено вода да тече, а то по свој прилици бива с пролећа када снег копни, или иначе приликом јачих киша. У овоме веровању утврдише ме и моји другови, кад се с Чедера вратише и кад ми казаше, да су баш у правцу камењара видели у брду повише језераца, као што су они до којих смо се у подне одмарали. Сад ми би јасно да вода тече кроз те камењаре у време кад се горња језерца преливају и да тим постаје могућност, да ту може горе споменута водена биљка да расте.

По свему што сам имао прилике овде за кратко време да видим и да уберем, а и по где чему, што моји другови са Чедера донеше или ми јавише, нећу претерати ако кажем, да је овај јужни крај Рила у ретким биљкама необично богат, јер осим неколицине властитих граминаца⁽³⁾ ту расте већина оних биљака што су пре на Рилу нађене, а има гдечега заједничкога и са југо-западном партијом Родопе, са Перимом⁽⁴⁾. А да колико би таквих властитих или

(1) *Dianthus depressus*, *Geum repens*, *Potentilla Haynaldiana*, *Leontodon Pyrenaicus*, *Hieracium petræum*, *Campanula Orbelica*, *Sedum Rhodiola*, *Senecio Transylvanicus*, *Polygonum. Alpinum*, *Polystichum rigidum*.

(2) *Geum Bulgaricum*.

(3) *Poa Cenisia*, *Festuca Alpina* var *Orbelica* и *F. varia* var. *vallida*.

(4) *Saxifraga pseudosacra*, коју ми донесе са врх Чедера г. Жујовић, а угарски ботаничар Јанка ју је пре неколико година на Периму открио.

нових биљака било, да сам поред околине језераца испитао и висове Чедера, пак и јужне му обронке! Али би тога ради ваљало под Чедером да се ноћи, а на то нисмо справни били, пошто нисмо знали да се на коњу може до под сам врх Чедера доћи. Кад се моји сапутници с брда вратише сунце је већ било нагло, да замакне за западну косу Чедера, што нас опомињаше да се пожуримо са повратком у Самоков, камо доста касно стигнемо.

Сутра дан имали смо да се кренемо у манастир Рило, а тамо воде три пута: један колски преко Дубнице и Рила Села и друга два коњска, први, краћи, мимо Србсела Левом Реком на водомеђу Искре и Струме, а други дужи преко Демир Калије. Два су ми прва пута била позната и за то пожелим да пођем трећим, непознатим ми путем, јер сам имао разлога да се надам, да ћу, пролазећи посред рилских висова, моћи што више да дознам о грађи и вези тих многобројних висова и о флори овога врло мало познатог горског ланца. Али је ваљало за овај доста мучан пут да се набаве други, бољи коњи, а то нашем ханџији, који је нашег кираџију погодио, а коме је и трошак водио као да никако у рачун не иђаше. По дугом лонцању, на чему нам читав дан прође, морадосмо, ако смо хтели да се из Самокова магнемо, да задржимо и кукавнога кираџију и његове лоше коње.

Рано 26 Јула улутимо се најкраћим путем у Рило и прошав поред Србсела а за тим уз Леву Реку испинемо се око 2 часа по подне на врх рилске косе, на којој се разилазе воде, те теку овамо на исток у Искру а после Дунаву, а онамо на запад у Рилску Реку и најзад Струмом у Егејско Море. Ту се мало одморимо и обазремо сваки по својој струци, да ли има чега што би вредно било да се забележи или да се понесе. Ово је место, око 3000 м. високо, знаменито не само са деобе вода већ и тим, што на

лепом времену представља пространу питому пољану, коју су са југа надвисили врхови Рила, Сухи Чал и Рупита а који се са стране северозапада истија диже Јеленском Врху. С пролећа и у јесен ту бесне као што ми казаше људи љуте буре, које не дају путнику ни очију да отвори, ни пак да пређе од манастира у Леву Реку. С обе стране вододелнице пружају се непрегледни шибљаци од планинског бора, клеке⁽¹⁾, која у средњим висинама поред смрче већину брдске вегетације саставља, а у већим висинама ју заступа кржљава фења⁽²⁾. Шибљаци од ниске кржљаве фење, из далека гледани, личе на бујне паше а само се тим одликују од чистих планинских паша, што клека и ситна фења расту на мање и веће одвојке те тим а и својим тавнијим зеленилом одјекују од осталог блећег бусења. Пошто промотрим флору паша⁽³⁾ и пропратим до некле и поток⁽⁴⁾ што се мало ниже у језеро без отоке слива, окренемо се манастиру у који у заранке стигнемо. Ту будемо на трећем спрату намештени у гостинску собу, камо нам се скорим донесе и добра, и као што нам се чињаше необично обилата вечера, којој се не би били толико радовали, да смо се сетили дана, којег смо у манастир дошли — на госпојине покладе, да смо помишљали, како ћемо сутра имати да се боримо са тугаљивом мишљу, да ли да постимо или да мрсимо, да ли да себе мучимо или да будемо саблазан овим добрим људима.

Сутра дан, 1 Августа, пошто одпустим људе и коње који су били довде погођени, јавимо се манастирском старешини а за тим пођемо сваки на свој посао — да у околини ма-

(1) *Pinus Mughus*.

(2) *Juniperus nana*.

(3) *Aquilegia spec.* *Cardamine amethystea*, *Geranium sylvaticum*, *Chamaemelum Caucasicum*, *Juncus filiformis*.

(4) *Geum Bulgaricum*, *Heracleum verticillatum*, *Angelica spec.* *Cirsium apiculatum*.

настира проматрамо и збирамо. Ја прегледам уз Друшља-вицу неке шумске дрече, а после се вратим у манастир да се известим од неких мојих лањских познаника, да ли са рилске водомеђе има пут који води на Јелењи Врх, и којим путем и на који начин могло би најлакше да се отиде до Рибљег Језера, које сам већ лањске године желео да обиђем. За прво дознам да под Јелењи Врх одиста води са косе Рила чобанска путања, а за друго да од манастира има доста утрвен али прилично стрменит коњски пут. Али у исто време дознам и то, да су манастирски коњи одређени да сутра дан иду у Дубницу по жито, а да уз коње да полази и вођа, који је био вешт рилским путовима. А пошто других коња није било на којима би могли отићи на Рибље Језеро, то ми остаде јалов и овај други, за мене последњи покушај да похођењем Рибљег Језера и веће групе рилских висове мало дубље загледам у гдекоју од небројених тајана величанственог, од најстаријих времена чувеног, а и дан дањи у многим погледу још доста слабо познатог Рила.

Задржимо се још један дан у манастиру и тога дана, 2 Авг., пошоше, г. Жујовић на Рило, да проучи састав Јелењег врха; г. др. Докић низ Рилску Реку, ја се пак упутим испосници и другим њој ближним кршевима Рила, да гдешто прикузим од пређе тамо виђених ретких биљака. Том приликом ми пође за руком да нађем и приличан број за флору, а нешто и за науку нових ствари ⁽¹⁾.

Сутра дан, 3 Августа, спремимо се за повратак у Софију, али смо морали мало да се забавимо чекајући на човека, кога сам био погодио да ми набави за башчу семења од молике ⁽²⁾, што сам дан пре, силазећи са Рила у манастир, промашио собом да уберем. Кад човек најзад дође, не

(1) *Dianthus glutinosus*, *Sedum repens*, *Lathyrus grandiflorus*, *Anthemis Orbelica*, *Verbascum Jankæanum*, *Secale montanum*.

(2) *Pinus Peuce*.

донесе ми оно што сам тражио, већ пуну цакуљицу молики-них маца! Опростимо се са старешином манастира и пођемо 3 Авг. на колима, која су нас ту чекала, низ Рилску Реку.

У селу Рилу, камо око подне стигнемо, намеравали смо да ноћимо, јер је у рилском ждрелу⁽¹⁾ више села Рила много што шта имало да се испита, а на западном крају од села био сам пређашње године по прелозима нашао доста ретких, већином медитеранских биљака⁽²⁾ које сам желео да по ново потражим. Али пошто се боље познамо са ханом у који смо били одсели, морадосмо да одустанемо од прве намере, већ пођемо даље и доспесмо у мрак на вонак у Дубницу, а 4 Авг. преко Радомира и Владаје у Софију.

Пре него што бих оставио Софију пођем да расмотрим, да ли је она што од лањске године напредовала, а да видим и кнежеву башту за коју ми казаше да је накрај Софије близу цариградског друма подигнута, Софија расте на југо-источном свом крају — пошав од кнежевог конака на југ, и ту почиње да се задева у европско рухо. Од нових, последње године подигнутих зграда најугледније су велика гостионица „Блгарија“ и гимназија, у којој се за сада и собранија држе, а у том крају има тамо амо и где која нова чиновничка или трговачка кућа. У парку, до кнежевог конака, радови су се за ово годину дана прилично помакли; парак је нешто проширен, али не толико, колико би добро било да се прошири место, које има потоњој Софији да служи као главни ресервоар за чист ваздух. Кнежева ме је башча за то изненадила, што је место на коме је законана за мога

(1) Ту расту: *Hypericum Olympicum*, *Dianthus gracilis*, *Sempervivum spec. Solidago Virga aurea var. Campanula scutellata*, *Stachis leucoglossa*, *Srophularia aestivalis*.

(2) *Bupleurum semidiaphanum*, *Carthamus dentatus*, *Cnicus benedictus*, *Scolymus Hispanicus*, *Zazynta verrucosa*, *Heliotropium suaveolens*.

првог доласка била пуста утрина, а после године дана на њем башчу у простору од три хектара чврстим зидом ограђену, лозом, свакојаким воћем и поврћем засађену и у тој је башчи већ имала и омања стаклена зграда од гвожђа, са свакојаким цвећем а и где којим тропским рашћем: музом, палмом и др.

Из Софије се кренемо 6 Авг. и вратимо преко Цариброда, Пирота и Ниша у Београд, камо 11 Авг. стигнемо.

Биљке у овом другом путу по Бугарској виђене или убране, изложио сам у списку што ниже сљедује онако, као што сам то са онима у првом путу браним урадио⁽¹⁾: нове за науку опширно сам описао, а друге, у науци већ познате, само сам поименце навео уједно са местима, где су нађене. Осим тих, мног проучених фела, уврстио сам у овај списак око стотине биљака, које је мој пријатељ Јанка г. 1872 у Бугарској између Рушчука и Шипке нашао и у рукопису, нигде још не штампаном, мени уступио. Ове су биљке у списку означене са: V. de Јанка mnsgr.

Оне биљне феле што су у овом списку за флору кнежевине Бугарске нове, обележене су *курзивом*, остале, обичним словима наштампане, поново су наведене ради нове локалности у којој су нађене.

Од нових крајева, кроз које сам у овом другом путу прошао, калцитна су само ова два места, јужни обронак Балкана између Дорук Хана и Прженога Брда и Искарска Ђлисура испод Ђорила, осим самог улаза у ту влисуру, који је силикатан, као што су силикатна и сва остала места год. 1883 виђена.

(1) Грађа за флору кнежевине Бугарске. Београд 1882.

II.

СПИСАК БИЉАНА У БУГАРСКОЈ НАЂЕНИХ⁽¹⁾.

DICOTYLEDONEAE JUSS.

Ranunculaceæ Juss.

Clematis integrifolia L. In pratis ad Lom Palanka.

Cl. recta L. In dumetis supra vicum Rilo.

Thalictrum flavum L. In pratis ad Lom Palanka.

Th. aquilegifolium L. In dumetis vallis Iskræ sub m. Brdo.

Anemone Hepatica L. In absensu ad m. Balkan ab urbe Trnova, V. de Janka mnsr.

A. sylvestris L. In campestribus inter Ruščuk et Bijela. Idem.

Ranunculus trichophyllus Chaix. In faucibus rivi Iskræ sub m. Brdo.

R. crenatus W. K. In herbidis m. Čeder ad lacus inferiores.

R. Flammula L. In humidis m. Kom supra Berkovica.

R. Ficaria L. In dumetis ad Berkovica; in ascensu ad m. Balkan a Trnova, V. de Janka mnsr.

R. Sprunerianus Boiss. In Orđelo supra cœnobium Rilo ad alt. 3090', substratum graniticum (Grisebach Spic. fl. Rum I p. 30 *R. oxyrrhynchus*). Plantam quam in loco indicato Fridrichsthal legerat bis frustra quaesivi, duo deflorata specimina Ranunculi in excelsioribus m. Rilo 1883 le-

(1) Plantæ in Bulgaria observatae, V. ad calcem notam.

eta. huic dubitanter adscripsi, nec sat perfecta sunt, ut exacte dijudicari possint.

R. Garganicus Ten. (*R. millefoliatus*, auct. nec Vahl) m. Balkan versus cacumen collis Šipka, V. de Janka mnsr.

R. acris L. In rivularibus m. Kom supra Berkoviča.

R. pseudo-Villarsii Schuhr. In pastuis excelsioribus m. Rilo ad viam, qua itur a Samokov ad cœnobium Rilo. Multiflorus, foliis mediis flabellatim incisiss ac floribus laetæ flavis insignis; consultato Cl. de Janka speciei mihi cæterum ignotæ adscripsi:

R. nemorosus DC. In sylvestribus supra cœnobium Rilo.

R. polyanthemus L. In pratis m. Brdo et ad cœnobium Rilo.

R. auricomus L. In adscensu ad m. Balkan a Truova, V. de Janka mnsr.

Ceratocephalus orthoceras DC. In saxosis ad rivum Lom prope Ruščuk, V. de Janka mnsr.

Helleborus odoratus Kit. In pratis ad Cerovina distr. Lom Palanka; ad pedem m. Balkan prope Gabrova, V. de Janka mnsr.

Isopyrum thalictroides L. In adscensu ad m. Balkan ab urbe Gabrova, V. de Janka mnsr.

Aquilegia spec. In excelsioribus m. Rilo inter rivulum et viam, qua itur ab urbe Samokov ad cœnobium Rilo. Folia semel ternata A. nigricantis, sed species absque flore et fructu lecta, dubia.

Delphinium Orientale Gay. In arvis ad Dubnica; inter segetes Bulgariæ frequens, V. de Janka mnsr.

D. Ajacis L. Inter segetes, rarius inter Bijela et Drenova, V. de Janka mnsr.

Aconitum paniculatum Lam. In salicetis supra imam faucem rivi Leva Reka ad viam, qua itur ab urbe Samokov ad cœnobium Rilo. Planta fere orgialis, stricta, sat gracilis;

supra medium ramosa, cassis subpyramidata, ut in *A. acuminato* Rchb., sed paulo altior, nec supra rotundata ut in Rchb. Icon. Germ. II 4687 A. cernui.

Cruciferae Juss.

Nasturtium Thracicum Griseb. Inter Trnova et Gabrova, V. di. Janka mnsr.

Barbarea stricta L. In adscensu ad m. Balkan a Gabrova, V. de Janka mnsr.

Arabis procurrentis WK. In rupestribus ad fauces rivi Leva Reka supra viam, qua itur ab urbe Samokov ad cœnobium Rilo.

A. Turrita L. In sylvestribus sub. m. Kom supra Berkovica; in saxosis m. Balkan, V. de Janka mnsr.

Cardamine sylvatica L. In saxosis sub m. Čeder.

C. hirsuta L. In pratis sylvestribus sub m. Kom.

C. amethystea nov. spec. Perennis, caule striato, glabro aut basi hirsuto, foliis pinnatisectis, radicalibus sparsim hirsutis, eorumque lobis rotundatis aut subcordatis, petiolulatis, superioribus paulo majoribus, sublobatis, caulinarum lobis lanceolatis, glabris, sepalis ellipticis, flavidis, margine scarioso, latiusculo cinctis, petalis lilacinis obovato oblongis, calyces bis superantibus, antheris plumbeis, siliquis erectis, pedunculo longioribus in stylum earum latitudine longiorem contractis, stigmatibus capitato, submarginato.

Hab. in pascuis excelsioribus m. Rilo non procul a via qua itur ad urbem Samokov ad cœnobium Rilo, paulo infra limitem, quo aquæ rivum Rilo petentes ab aliis Iskræ tributariis dirimuntur. Flor. initio Aug.

Spitamea, pedalis; graciliorem *C. pratensem* æmulans, sed antheris plumbeis, petalis angustioribus, intense lilacinis differt; magis congrueret cum mihi ignota *C. rivulari* Schuhr, sed planta mea nentiquam hygrophila.

Dentaria bubifera L. In silvaticis m. Vitoš.

Sisymbrium officinale L. In ruderatis ad Lom Palanka.

S. Lœselii L. Ad fossas inter Caribrod et Sukovo.

S. Columnæ L. In ruderatis ad Sofia et Samokov.

S. Sophia L. In ruderatis ad Lom Palanka.

Erysimum strictum Fl. W. In campis ad Birova distr. Lom Palanka.

E. Cheiranthus DC. In rupestribus graniticis imæ faucis rivuli Leva Reka. Bene congruit cum specimenibus Helveticis e manu Cl. Christ petalis dorso intensius flavis, siliquæ tamen plantæ Bulgaricæ longiores, tres pollices longæ ac totam interdum plantam longitudine excedunt.

E. Smyrnaeum Boiss. In collinis asperis ad Bijela, V. de Janka mnsr.

Syrenia cuspidata DC. In ruderatis ad Birova distr. Lom Palanka et saxosis supra vicum Rilo.

Brassica nigra Koch. In salicetis ad Lom Palanka.

Br. elongata Ehrh. In aggeribus viæ ad Rassovâ distr. Lom Palanka.

Diplotaxis muralis DC. Ad margines agrorum ad Birova ejusd distr.

D. tenuifolia DC. In faucibus rivi Rilo supra vicum cognominem.

Alyssum minutum Schlecht. In collinis asperis ad Bijela, V. de Janka mnsr.

A. montanum L. In saxosis m. Brdo ad faucem rivi Iskra.

A. argenteum Wittm. In rupestribus faucis rivi Leva Reka.

Berteroa incana R. B. Ad margines viæ supra vicum Rilo.

Lepidium Draba L. Ad aggeres prope Lom Palanka.

Isatis tinctoria L. In campis ad Birova distr. Lom Palanka.

Neslia paniculata Desv. In arvis proprè Petrov Han
— Trojan Balkan.

Rapistrum perenne All. In campis ad Rassoava dist.
Lom Palanka.

Cistineæ Dunal.

Helianthemum Oelandicum Wahlb. In asperis m. Kom
supra Berkovica.

Violarieæ DC.

Viola sylvestris L. In adscensu a Gabrova ad m. Bal-
kan, V. de Janka mnsr.

V. *declinata* Wk. m. Balkan, V. de Janka mnsr.

V. *biflora* L. In rivularibus sub m. Čeder.

Resedaceæ DC.

Reseda luteola L. In ruderatis supra Kneževo.

Sileneæ DC.

Saponaria officinalis L. Ad margines viæ inter Lom
Palanka et Cerovina.

Gypsophila paniculata L. In campis prope Cerovina.

Dianthus microlepis Gris. In scopulis tenui gramine ob-
sitis m. Čeder.

D. Pseudo-Armeria MB. In collibus argillosis arridis
prope Ruščuk, V. de Janka mnsr.

D. spec. affinis *D. Carthusianorum* L. et *D. stenopetalo*
Gris. (I Elem. ad Flor. Bulg. p. 18) in hortum translata
periit, nec locum ubi primatim plantam legeram in secunda
peregrinatione invisere fas fuit. Est forma *brachyantha* *D.*
Carthusianorum, cum squammis calycinis *D. atrorubentis*.

Quæ ad hunc *Dianthum* loco citato sub asterisco nota-
veram sic reformandum: lin. in nota 4 loco „abortiva ca-
lyci inclusa“ substitue: *exserta*; lin. postrema post „reductis“
adde: *stamina abortiva calyci inclusa*.

D. ambiguus Panč. Flor. Pr. Serb. Belgrad 1874 p. 178 In dumetis m. Lülün supra Kneževo, in asperis m. Rilo supra cœnobium ejusdem nominis, hic duæ formæ, altera cum *D. Lydo* Boiss. conferenda.

D. pinifolius Sm. In asperis supra Kneževo, in saxotis supra vicum Rilo.

D. glutinosus Boiss. In saxosis apricis medii m. Rilo.

D. Kitaibelii Janka. *D. petræus* WK. 1812 non MB. 1808. In rupestribus prope Trnova, V. de Janka mnsr.

Silene Czerei Baumg. Inter Mughos sub m. Čeder.

S. dichotoma Ehr. Per totam Bulg., V. de Janka mnsr.

S. tincta Friv In saxosis faucis Iskræ, ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

S. viridiflora L. In sylvestribus vallis Bistricæ sub m. Čeder.

Cucubalus baccifer L. In dumetis inter Berkovica et Petrov Han.

Alsineæ DC.

Alsine verna L. In adscensu ad m. Balkan a Gabrova, V. de Janka mnsr.

A. recurva Ak. In declivibus asperis m. Čeder.

A. glomerata MB. In collinis asperis supra Dragoman Bogaz.

Arenaria rotundifolia MB. In pascuis m. Čeder.

Cerastium Mœsiacum Friv. In rupibus calcareis ad fluvium Jantra prope Trnova, V. de Janka mnsr.

Cerastium grandiflorum W. K. Cum priore. Idem.

Queria Hispanica L. In asperis m. Tri Uši et in faucibus Iskræ, ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

Lineæ DC.

Linum nervosum WK. In campestribus inter Ruščuk et Monastir, V. de Janka mnsr.

L. flavum L. In pascuis m. Kom supra Berkovica.

Malvaceæ R.Br.

Malva rotundifolia L. In ruderatis ad Lom Palanka.
M. borealis Walm. Cum priore.

M. moschata L. In pratis m. Kom supra Berkovica.

Abutilon Avicennae Gärtn. In cultis ad Lom Palanka.

Hibiscus Trionum L. In cultis inter Lom Palanka et Berkovica.

Hypericineæ DC.

Hypericum tetrapterum L. Ad ripas rivuli Lom prope Lom Palanka.

H. elegans Steph. In arvis circa Rassoza distr. Lom Palanka.

Acerineæ DC.

Acer Tataricum L. In sylvula prope Monastir, V. de Janka mnsr.

A. Italum Lauth. In saxosis apricis m. Rilo supra cœnobium ejusdem nominis.

Ampelideæ Humb. B. et K.

Vitis vinifera L. In sepibus supra Berkovica et supra vicum Rilo.

Geraniaceæ DC.

Geranium asphodeloides W. In dumetis m. Brdo ad descensum in vallem Samokov.

G. sylvaticum L. In graminosis m. Čeder circa lacus inferiores.

Rhamnæ R. Br.

Paliurus aculeatus Lam. In dumetis supra vicum Rilo; prope Bijela, V. de Janka mnsr.

Rhamnus Frangula L. In demissioribus vallis Bistricæ sub m. Čeder.

Terebinthaceæ DC.

Rhus Cotinus L. Prope Bijela distr. Ruščuk frequen-
tissime, V. de Janka mnsr.

Pipilionaceæ L.

Genista procumbens WK. In collinis sub m. Vitoš.

G. pilosa L. In asperis ac saxosis m. Brdo.

G. nervata Kit. In sylvula inter Monastir et Objertnik,
V. de Janka mnsr.

G. trifoliata Janka. In collibus cretaceo calcareis prope
pagum Bijela ad fluvium Jantra frequens, V. de Janka. Plant.
novar. breviarium p. 9. Forma peculiaris, argenteo canescens,
valde affinis alteri *Genistæ* itidem trifoliatæ, at omnibus par-
libus hirsutæ, novitus in Flora agri Nyssani detectæ — *G.*
Nyssanæ Petr.

Cytisus leucanthus WK. In graminosis prope Rassoava
et in demissioribus m. Kom supra Berkovica.

Ononis spinosa L. Ad margines viæ inter Dubnica et
vicum Rilo.

O. hircina Jacq. In valle rivi Rilo sub vico cognomine.

Trifolium alpestre L. In graminosis sylvaticis inter cu-
mulos versus Bjela distr. Trnova, V. de Janka mnsr.

Tr. Pannonicum Jacq. In sylvaticis m. Vitoš.

Tr. incarnatum, L. In herbis vallis Rilo inter cœ-
nobium et vicum Rilo.

Tr. purpureum Sav. In pratis prope Dubnica.

Tr. fragiferum L. In pratis udis ad Lom Palanka.

Tr. resupinatum L. Cum priore.

Tr. nigrescens Viv. In glareosis inter Dubnica et vi-
cum Rilo.

Tr. badium Schreb. In pascuis udis sub. m. Čeder.

Colutea arborescens L. In declivibus supra Kneževo et ad ripas saxosas vallis Rilo inter cœnobium et vicum ejusdem nominis.

Astragalus glycyphyllos L. In dumetis ad Berkovica et in valle rivi Rilo supra vicum cognominem.

Onobrychis alba WK. In asperis faucis Iskræ, ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

Vicia dumetorum L. In dumetis ad descensum de m. Brdo in vallem Samokov.

V. grandiflora Scop. In graminosis sylvaticis inter Ruščuk et Bjela, V. de Janka mnsr.

Lathyrus grandiflorus Sibth. In saxosis sylvestribus m. Rilo supra cœnobium ejusdem nominis.

Orobus hirsutus L. In adscensu ad m. Balkan a Bregova et alibi in Bulgaria meridionali, V. de Janka mnsr.

O. vernus L. In adscensu ad m. Balkan. Idem.

O. aureus Stev. In sylvula inter Monastir et Objertnik. Idem.

Amygdaleæ Juss.

Amygdalus nana L. In campestribus inter Ruščuk et Bjela, V. de Janka mnsr.

Rosaceæ Juss.

Geum Bulgaricum Panč. In m. Čeder declivibus saxosis ad boream versis, per quæ pluvio anni tempore aquæ e lacubus superioribus ad lacus inferiores defluunt.

G. montanum L. In pascuis m. Čeder.

Rubus tomentosus Borkh. In sepibus agri Rassova.

R. caesius L. In salicetis ad Lom Palanka.

Fragaria Vesca L. In sylvaticis inter Bjela et urbem Trnova, V. de Janka mnsr.

Potentilla Haynaldiana Janka. In saxosis m. Čeder.

P. alba L. Ad margines quercetorum inter Ruščuk et Trnova. V. de Janka mnsr.

P. micrantha Ram. In adscensu ad m. Balkan a Gabrova, Idem.

P. hirta L. In declivibus saxosis m. Rilo.

P. argentea L. In collinis ad Dubnica.

P. chrysocraspeda Lehm. var *minor* Boiss. In pascuis m. Čeder.

P. supina L. In ripariis ad Lom Palanka.

Aremonia agrimonioides L. In adscensu ad m. Balkan a Gabrova, V. de Janka mnsr.

Rosa pimpinellifolia L. In rupestribus faucis Iskræ, ubi hic rivus Hæmum ingreditur. Fructibus, nec sat maturis diversa visa (*Rosa gentilis*?), denuo inquirenda.

R. spinosissima L. In campestribus inter Ruščuk et Bjela, V. de Janka mnsr.

R. micrantha Sm. In saxosis faucis Iskræ, ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

R. Gallica L. In campis prope Birova.

Pomaceæ Lindl.

Pirus amygdaliformis MB. In dumetis ad Rassova.

Onagraricæ Juss.

Epilobium spicatum Lam. In silvaticis m. Lülün supra Kneževo.

E. hirsutum L. In rivularibus ad Sliwnica.

E. origanifolium Lam. In rivularibus sub m. Čeder. Pedale, omnibus notis solito vegetius; tale, monente Cl. Uechtritz et in montibus Sudeticis provenit.

Oenothera biennis L. In salicetis ad rivum Iskræ vallis Samokov.

Lythrarieæ Juss.

Lythrum virgatum L. In pratis ad Cerovina distr. Lom Palanka.

L. hyssopifolium L. In ripariis ad Lom Palanka.

Scleranthææ Link.

Scleranthus perennis L. var *confertiflorus* Boiss. In asperis m. Čeder.

Scl. uncinatus Schuhr. In asperis apricis m. Trojan Balkan non procul a Petrov Han.

Crassulaceæ DC.

Sedum Rhodiola L. In saxosis m. Čeder in societate cum Geo Bulgarico, Senecione Transylvanico, Polygonno Alpino.

S. repens Schleich. In rupestribus m. Rilo.

Sempervivum montanum L. In rupestribus m. Rilo.

S. leucanthum m. In rupestribus faucis vallis Rilo supra vicum cognominem. Planta in hac secunda statione observata plane congruit cum illa quam primo in m. Rilo legeram. Petala more aliarum specierum, sectionis quidem diversæ (*S. hirta*, *S. patente*), nisi prima florescentia albida, mox flavescunt, hinc nomen minus aptum, ac, dum planta in hortum translata et quoad alios characteres penitius inotuerit, fors reformandum.

Grossularieæ DC.

Ribes petraeum WK. In dnmētis vallis Bistricæ sub m. Čeder.

R. Alpinum L. In saxosis m. Čeder.

Saxifrageæ DC.

Saxifraga aizoon L. In rupestribus m. Čeder.

S. pseudo-sancta Janka. In rupestribus excelsioribus m.

Čeder, unde unum specimen sterile retulit socius itineris D. Professor Žujović.

S. cymosa WK. In rupestribus m. Čeder.

S. bryoides L. In muscosis m. Čeder.

S. stellaris L. In irriguis sub m. Čeder.

Umbellatæ L.

Bupleurum commutatum Boiss. In asperis faucis Iskræ ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

Trinia vulgaris DC. Prope Ruščuk, V. de Janka mnsr.

Sium latifolium L. In salicetis ad Samokov.

Phellandrium aquaticum L. In recessibus rivuli Lom ad Lom Palanka.

Oenanthe media Gris. In pratis ad Cerovina.

Seseli varium L. In rupestribus m. Tri Uši supra Dragoman Bogaz.

S. glaucum Jacq. In asperis faucis Iskræ, ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

Ligusticum Seguierei Koch. In dumetis medii m. Rilo, non procul a via qua a Samokov descenditur ad cœnobium Rilo. Nisi folia cum radice lecta, ea tamen omni nota congruunt cum illis plantæ olim pluribus in stationibus in Crna Gora lectæ, ac indigenis ibi sub nomine „Velje Zelje“ cognitæ.

Ferulago galbanifera Koch. In campis argillaceo arenosis circa Rassoava. Plane congruit cum planta quæ in consimili statione crescit ad Kladova Serbiæ conterminæ.

F. sylvatica Bess. In pratis sylvestribus m. Kom supra Berkovica.

F. meoides L. In pratis siccis ad Ruščuk, V. de Janka mnsr. — *Lophosciadium meifolium* Gris.

Peucedanum officinale L. In campis argillaceo arenosis ad Rassoava.

P. arenarium WK. cum priore.

Heracleum verticillatum Panč. Additamenta ad Floram Principatus Serbiæ. Belgradi 1884. p. 157. Monocarpicum, pubescens, caule elato, stricto, a medio ramoso, foliis inferioribus longe petiolatis, 3—4 jugis, superioribus in vaginis amplis obcordatis, sessilibus, laciniis ovatis, grosse crenato dentatis incisisque, acuminatis, inferioribus petiolulatis, basi obliqua decurrentibus, superioribus subconfluis, umbellis longe pedunculatis, superioribus verticillatim dispositis, umbella centrali brevior, radiis umbellulæ numerosis, floribus albis, radiantibus, ovariis villosis, mox glabrescentibus, acheniis obovatis, vittis clavatis, inæquilongis, longioribus ad duas tertias achenii decurrentibus.

Syn. *H. pubescens* Panč. Elem. ad flor. Bulg. p. 34.

Hab. Ad ripas rivuli Bistricæ, e lacubus sub m. Čeder ortum ducentis, copiosissimum. Flor. initio Augusti.

Planta speciosa, passim plus quam orgialis, folia ampla ad tripedalia, achenia 3 l. longa; florens turgore partium conspicua, deflorata ad spectus plane desolati, ob umbellas laterales dejectione stylosum plerumque sterile, ac folia intemperate loci varie fracta et in omnem sensum detorta.

Pastinaca graveolens MB. Non procul a Ruščuk qua itur versus Bjela, V. de Janka mnsr.

Laserpitium latifolium L. Inter Mughos sub m. Čeder.

Daucus setulosus Guss. In campis arenosis ad Rassoava.

Stellatæ L.

Crucianella Graeca Boiss. In asperis faucis Iskræ, ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

Asperula Rumelica Boiss. In collinis ad Ruščuk, V. de Janka mnsr.

A. Aparine MB. In salicetis rivi Iskræ vallis Samokov.

A. humifusa MB. Ad margines viæ, qua itur a Lom Palanka ad Cerovina.

Galium aristatum L. Inter Mughos sub m. Čeder.

G. rotundifolium L. In sylvestribus m. Rilo.

Valerianæ DC.

Valeriana tripteris L. In saxosis sub m. Čeder.

Valerianella carinata L. In collinis ad Ruščuk V. de Janka mnsr.

Dipsacæ DC.

Cephalaria obtusiloba Janka. In campis prope Trnovo qua itur versus Ruščuk. Orgialis, ex affinitate C. Transylvanicæ a qua foliorum, etiam summorum, amplissimorum lobis obtusis eximie differt. V. de Janka mnsr.

C. Uralensis Mur. In asperis inter Ruščuk et Bjela. Idem.

Knautia atrorubens Janka. In dumetis inter Bjela et Trnovo. Differt floribus læte chermesinis a. Kn. arvensi, cui in Bulgaria succedanea esse videtur. V. de Janka mnsr.

Scabiosa Ucrainica L. In campis argilloso arenosis ad Rassoava.

Compositæ Adans.

Aster incanus L. In campis ad Cerovina.

Erigeron acris L. In silvestribus m. Kom supra Berkovica.

Solidago Virga aurea L. var. *litoralis* DC. In rupestribus faucis rivi Rilo supra vicum cognominem. Est sat robusta foliis compactis, canescentibus.

Inula salicina L. In dumetis supra Berkovica.

I. Germanica L. In marginibus agrorum ad Birova.

I. Oculus Christi L. In asperis supra Kneževo.

Bidens cernua L. In ripariis supra vicum Rilo.

Artemisia annua W. In cultis ad Lom Palanka.

A. Pontica L. Ad margines agrorum supra Caribrod et in campestribus ad Rassoava.

A. camphorata L. In saxosis meridiem versis in Trojan Balkan et in rupestribus sub m. Vitoš.

Achillea nobilis L. In campis ad Rassoava.

A. clypeolata Sm. In rupestribus supra Dragoman Bogaz; inter Bjela et Trnova, V. de Janka mnscripserunt.

Anthemis Cotula L. In hortulanis ad Lom Palanka.

A. Austriaca Jacq. Inter segetes per Bulgariam vulgaris. V. de Janka mnscripserunt.

A. Orbelica nov. spec. Biennis, parce puberula, radice multicipite, caulibus adscendentibus, simplicibus vel supra medium parce ramosis, a medio nudis, apice parum incrassatis, foliis ambitu cuneato oblongis, 1—3 pinnati-sectis, laciniis linearibus, breviusculis apice mucronulatis, capitulis mediocribus basi umbilicatis, squammis anthodii scariosis, obovato spathulatis margine villosulis, ligulis albidis, acheniis striatis ac transversim rugulosis, eis radii a dorso compressis, margine hyalino coronatis, eis disci obtuse quadrangulis, apice calvis.

Syn. *A. Macedonica* Panč. Elem. ad Flor. Bulg. pag. 39 nec. Gris., quæ varietas *A. montanæ* dicitur, a qua, præter cæteras notas, duratione bienni differt.

Hab. In saxosis melii in Rilo supra cœnobium ejusdem nominis. Flor. Julio.

Statura pedalis aut paulo altior, radix simplex, verticalis, folia rosularia valde numerosa, tempore florescentiæ emmarcida, capitula magnitudinis *A. Austriacæ*.

Chamaemelum trichophyllum Boiss. In hortulanis ad Kneževo; in cultis inter Ruščuk et Bjela. V. de Janka mnscripserunt.

Ch. Caucasicum Boiss. Haec est planta quam in Elem. ad flor. Bulg. pag. 40 sub nomine *Ch. Pichleri* publicavi; eam in secundo itinere per Bulgariam lectam divus Boissier ad meliora eidem communicata specimina pro specie sua, *Ch. Caucasico*, declaravit, ac summa attentione dignam dixit, ob areæ

ejus geographicae a Caucaso ad peninsulam Balkanicam extensionem.

Doronicum cordifolium Sternb. Prope Gabrova ad pedem m. Balkan, V. de Janka mnsr.

D. Hungaricum Rehb. In sylvula inter Monastir et Objertnik. Idem.

Senecio Jacobaea L. In campestribus ad Cerovina.

S. Transylvanicus Boiss. In saxosis sub m. Čeder supra lacus alpinos, e quibus rivus Bistrica ortum ducit.

Cirsium Affrum Spr. In latere meridionali m. Balkan, versus cacumen Šipka, V. de Janka mnsr.

C. lanceolatum L. In fossis prope Ruščuk. Idem.

C. eriophorum L. In dumetis inter Ruščuk et Bjela. Idem.

C. candelabrum Gris. In glareosis supra Kneževo.

C. Siculum Spr. In ripariis inter Vladaja et Kneževo.

Carduus hamulosus Ehrh. In campestribus ad Cerovina.

Cousinia Bulgarica C. Koch. Beiträge zur Flora des Orients Linnaea XXXIII p. 385. In Bulgaria non procul a Danubio. Prope Ruščuk, ubi Koch secundo (primo ad Vidin, tertio in Dobrudža) solum Bulgaricum attigit frustra quasivi! V. de Janka mnsr.

Lappa tomentosa L. In cultis inter Caribrod et Dragoman Bogaz.

Onopordon Acanthium L. In campestribus prope Ruščuk, V. de Janka mnsr.

O. Tauricum Willd. In rudertis ad Lom Palanka.

O. Illyricum L. In campestribus ad Ruščuk. V. de Janka mnsr.

Centaurca amara L. In collinis ad Radomir.

C. Cyanns L. Inter segetes supra Slivnica.

C. montana L. In collinis asperis supra Dragoman Bogaz.

C. pallida Friv. In declivibus apricis supra Klissura distr. Trn.

C. jurineaeifolia Boiss. In collinis arridis inter Ruščuk et Bjela V. de Janka mnsr.

C. Rumelica Boiss. In Rumelia prope Vidin. Boiffier Fl. orient. III p. 78.

C. Iberica Trev. In incultis ad Lom Palanka.

Leontodon hastile L. var *glabratum* Koch. In herbis m. Čeder ad lacus inferiores.

L. asperum WK. In campestribus inter Ruščuk et Bjela. V. de Janka mnsr.

Picris Sprengeriana L. In apricis herbis supra vicum Rilo.

Taraxacum serotinum WK. In aggeribus ad viam, qua itur a Lom Palanka ad Cerovina.

Hieracium petraeum Friv. In herbis m. Čeder prope lacus inferiores. Omnia exemplaria lecta monocephala.

H. pilosissimum Friv. In rupestribus micaschistaceis supra Kneževo, ad semitam qua decenditur de m. Vitoš.

H. glaucum W. In aggeribus m. Brdo ad viam qua itur a Sofia ad Samokov. Huc spectat planta quam in Elem. ad Flor. pr. Bulg. p. 42 vage indicaveram ut *H. spec.*

H. murorum L. In adscensu ad m. Balkan a Trnova. V. de Janka mnsr.

H. racemosum WK. In dumetis vallis Bisticæ sub. m. Čeder.

H. virosum Pall. In campestribus inter Ruščuk et Bjela. V. de Janka mnsr.

Campanulaceæ Juss.

Jasione supina Sieb. In herbis m. Čeder ad lacus inferiores.

Campanula lanata Friv. In rupestribus graniticis faucis

rivi Leva Reka, affluentis Iskræ. Flores hic et in stationibus novis in m. Rilo observatis semper albi.

C. Orbelica Panč. In herbis m. Čeder supra lacus inferiores. Planta in hac nova statione lecta plane eadem ac de m. Rilo descripta, sed caules ob tempestatem hujus anni vegetationi dixerim propitiorem e rhizomate sæpe plures — 20, plerique laterales digitales, aut paulo majores, subuniflori, centrales 2—1, spithamei, 5—15 flori, pedunculis 1—2 pollicaribus, parte subfoliari quasi cauli adnatis.

C. lingulata WK. In asperis supra vicum Rilo.

C. patula L. In herbis m. Čeder ad lacus inferiores. Caulis spithameus, a basi in ramos 2—8 flores divisus, flores subpollicares, lobis ovato triangulis, calycis laciniis subulatis, mediam corollam superantibus; planta ob unicum specimen lectum dubia, ac denuo inquirenda.

C. abietina Gris. In pratis pinguibus sub cacumine m. Vitoš. Spithamea, uniflora, flores albi, subpollicares, cum lobis corollæ ovatis, acutis, ac calycum laciniis subulatis, medium corollæ subæquantibus. Pro *C. Steveni* lecta sed, ad mentem Cl. Ulechtritz, potius adscribenda speciei Grisebachianæ, cujus etiam habet caudiculos basi debiles, prostratos, provenientes e surculis, qui ex imis foliorum axillis prodeunt. Secundum specimina *C. abietinæ* Gris. a Cl. de Janka nuper e Marmaros accepta mea planta videtur statura ac florum colore ab ea satis aliena.

Pyrolaceæ Lindl.

Pyrola media L. In sylvestribus m. Kom supra Berkovica.

P. secunda L. In saxosis sylvestribus vallis Bistricæ sub m. Čeder.

P. uniflora L. In umbrosis sylvaticis m. Rilo.

Asclepiadæ RBr.

Cynanchum Vincetoxicum RBr. In sylvula prope Monastir distr. Trnova — *Vincetoxicum laxum* Barll. de Janka mnsr.

Gentianæ Juss.

Gentiana punctata L. Inter saxa m. Čeder ad lacus inferiores.

G. verna L. var *alata* Gris. Cum priore; in adscensu ad m. Balkan a Trnova. V. de Janka mnsr.

G. nivalis L. In herbis udiusculis m. Čeder.

G. Pyrenaica L. In herbis m. Čeder ad lacus inferiores.

Convolvulaceæ Juss.

Convolvulus Scammonia L. In sylvula inter Monastir et Objertnik. V. de Janka mnsr.

C. sylvaticus L. Cum priore. Idem.

Cuscuta Europaea L. Ad sepes prope Lom Palanka.

C. obtusiflora Humb. In Xanthio spinoso ac Polygonis ad viam, qua itur a Lom Palanka ad Cerovina.

Borraginæ Devs.

Cynoglossum pictum Ait. Frequens inter Ruščuk et Bjela. V. de Janka mnsr.

C. roseum Janka. In sylvis lapidosis ante Trnova una cum *Aro augustifolio* L. V. de Janka mnsr.

Mattia umbellata R. Sch. In campestribus iuter Ruščuk et Bjela. V. de Janka mnsr.

Nonnea pulla DC. In agris inter Ruščuk et Bjela V. de Janka mnsr.

N. atra Gris. Cum priore Idem.

Symphytum Ottomanum Friv. In glareosis sub m. Balkan non procul a Gabrova. Idem.

Onosma Orphanideum Boiss. In cretaceis inter Ruščuk et Bjela. Idem.

O. echioides L. In glareosis vallis Rilo inter monasterium et vicum ejusdem nominis.

Cerintho minor L. In agris ad Birova.

C. Alpina WK. In graminosis saxosisque m. Rilo ad viam, qua itur a Samokov ad cænobium Rilo.

Pulmonaria rubra Schott. In sylvestribus vallis Bistriçæ sub m. Čeder.

Lithospermum purpureo-caeruleum L. In sylvestribus m. Vitoš.

L. officinale L. In campis ad Rassoava.

Echinosperrnum Cadmaeum Boiss. Prope Bjela ad pontem. V. de Janka mnsr.

Myosotis Sicula L. In udis vallis Strumæ nou procul a Dubnica.

M. sylvatica Hoffm. In adscensu ad m. Balkan a Gabrova. V. de Janka mnsr.

Solanæ Bartl.

Physalis Alkekengi L. Ad sepes prope Birova.

Verbasceæ Bartl.

Verbascum thapsiforme Schrad. In pratis m. Kom supra Berkovica.

V. Jankæanum nov. spec. Bienne, stellato-floccosum, caule cylindrico, striato, tandem glabrescente, fere a basi in paniculam soluto, ramis erectis, basi ramulosis, foliis radicalibus petiolatis, oblongis, integris, caulinis copiosis, sessilibus, ovatis, longe acuminatis, bracteantibus lineari subulatis, flores superantibus, fasciculis florum subremotis, 2—5 floris, pedunculis calyci æquilongis aut eo longioribus, ejus laciniis linearibus, corolla mediocri, lutea, filamentis ad apicem albo

barbatis, capsula ovato oblonga, demum glabrata, calyce subdimidio longiore.

Hab. in pratis saxosis inferioris m. Rilo supra cænobium ejusdem nominis, ubi copiose provenit in consortio cum aliis plantis raris: Diantho glutinoso, Silene Rœmeri, Pastinaca hirsuta, Anthemide Orbelica etc. Flor. Julio.

Tripedale, foliis radicalibus (junioribus subpannosis) ad pedem longis, panicula ultra bipedali, flore expanso fere pollicari, calycibus 1—2, capsulis 2—3 lin. longis.

Dicavi amico V. de Janka scrutatori Rumeliæ acerrimo, qui hanc speciem *Lychnitis Leianthis* adscribendam monuit/ab / au affinibus sic distinguendam: a V. læto et V. cylindrico caule nisi senio nudo, a V. Smyrnaeo, V. Cilicico et V. cerino foliis caulinis numerosis, a V. læto et V. leiantho lana filamentorum alba ac a V. Pinardi, cui fructus ignotus, bracteis linearibus fasciculis florum longioribus.

Scrophularia aestivalis Gris. Ad antra faucis Rilo supra vicum cognominem. Floruit in horto.

Antirrhineæ Juss.

Digitalis ferruginea WK. In dumetis supra Kneževo.

D. viridiflora Lindl. In sylvestribus vallis Bistricæ sub m. Čeder.

Veronica Teucrium L. In saxosis vallis Bistricæ sub m. Čeder.

V. spuria L. In dumetis ad Cerovina.

V. bellidioides L. In herbis elatioribus m. Rilo.

Orobancheæ Juss.

Orobanche ramosa L. In agris Cannabeos ad Lom Palanka.

Rhinanthaceæ DC.

Melampyrum sylvaticum L. In saxosis m. Kom supra Berkovica.

Pedicularis comosa L. var. *Sibthorpii* Boiss. In pascuis cacuminis m. Kom supra Berkovica. Omnibus partibus gracilior ae forma vulgaris, et calycibus acutius excisis nonnihil diversa.

P. orthantha Gris. In pascuis m. Balkan, qua itur ab urbe Gabrova ad collem Šipka, V. de Janka mncsr.

P. Orbelica Janka. Radicis fibris longiusculis, cylindricis, caule humili, floccoso, foliis ambitu oblongis, bipinnatis, laciniis brevibus, linearibus, bracteis flores superantibus basi longe integris, floribus laxè spicatis, breviter pedicellatis, calycibus lanatulis, tandem calvescentibus, eorum dentibus triangularibus, acutis, tubo bis brevioribus, corollæ tubo calyce bis longiore, curvulo, galea recta, apice integra, erostri, lobis labii rotundatis, galeam subæquilongis, filamentis sub apice pilosulis, antheris contiguis, capsula ovato oblonga, acuta, sub-obliqua, calycem superante.

Hab. mixtim cum *P. comosa* var. in pascuis m. Kom supra Berkovica. Flor. initio Julii; ad finem ejusdem mensis fere deflorata lecta. — Congruit cum planta quam Cl. Janka de m. Perim communicavit. Proxime affinis *P. orthanthæ* Gris., a qua excellit, spica laxiore, dentibus calycis brevioribus ac indumento copiosiore.

Euphrasia minima Schleich. In pascuis m. Čeder.

E. montana. In herbis elatioribus m. Rilo.

Labiatæ Juss.

Mentha contigua Desegl. Ad ripas rivi Rilo supra vicum cognomiuem.

Salvia nutans WK. In declivibus herbis inter Ruščuk et Bjela, V. de Janka muser.

S. Austriaca L. In campestribus inter Ruščuk et Bjela. Idem.

Thymus Serpyllum L. var *Chaubardi* Boiss. In apricis m. Kom supra Berkovica.

Th. comptus Friv. In asperis ac saxosis calcareis faucis Iskræ, ubi rivus Hæmum ingreditur. Legi pro *Th. striato* Vahl, cujus faciem refert, sed palore herbæ, ramis gracilioribus ac racemo elongato facile dignoscitur.

Satureja montana L. In glareosis ad rivum Rilo supra vicum cognominem.

Micromeria cristata Gris. In rupestribus m. Tri Uši supra Dragoman Bogaz.

Melissa officinalis L. In dumetis ad Birova.

Nepeta Cataria L. In ruderalis ad Lom Palanka.

Lamium Bythinicum Benth. In rupestribus m. Rilo.

Galeopsis Tetrahit L. In arvis ad Čitluk vallis Sofiæ.

Stachys leucoglossa Gris. In asperis faucis Rilo supra vicum cognominem.

St. plumosa Gris In asperis faucis Iskræ, ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

Scutellaria minor L. In dumetis supra Berkovica.

Sc. galericulata L. In salicetis non procul a Lom Palanka.

Sc. Orientalis L. In cretaceis versus Bjela, V. de Jauka mnsr.

Ajuga Laxmanni Benth. In campestribus inter Ruščuk et Bjela. Idem.

Teucrium Polium L. In asperis apricis ad viam qua de m. Trojan Balkan descenditur in vallem Sofiæ.

Chaiturus Marrubiastrum Rehb. In arvis ad Rassoava.

Prunella alba L. In pratis m. Vitoš.

Lentibulariæ Rich.

Pinguicula spec. In rivularibus sub m. Čeder. Deflorata lecta, hinc dubia; prolixior plantis, quas anno priore legeram in m. Vitoš ac m. Rilo.

Primulaceæ Vent.

Primula suaveolens Benth. In adscensu ad m. Balkan ab urbe Gabrova, V. de Janka mnsr.

Pr. farinosa L. var. *denudata* Host. In udis sub m. Čeder. Eandem formam foliis concoloribus in Carpathis Suedeticis occurrere monuit Cl. Uechtritz in litt.

Pr. integrifolia L. Cum priore. Rosulæ steriles lectæ, hinc planta dubia, radice fibris radicalibus sat crassis, ac conformatione foliorum cum planta Alpium sat bene congruens.

Pr. minima L. In saxosis m. Čeder.

Soldanella montana Willd. In herbidis elatioribus m. Rilo.

S. Alpina L. In herbidis m. Čeder supra lacus inferiores. Utraque fructifera lecta, prior elatior foliis crenatis, scapo quadrifloro, alia nana eis sinuatis ac scapo unifloro.

Plantagineæ Juss.

Plantago montana Lam. In saxosis herbidis sub cacumine m. Vitoš.

Pl. serpentina Lam. In herbidis m. Čeder, et cacumine m. Kom supra Berkovica.

Pl. arenaria WK. In campis ad Cerovina.

Amaranthaceæ Juss.

Amaranthus Blitum L. In cultis ad Lom Palanka.

Chenopodeæ Vent.

Kochia prostrata Schrd. Ad litora Danubii prope Ruščuk, V. de Janka mnsr.

Atriplex hastata L. In rudertis ad Lom Palanka.

A. laciniata L. Cum priore.

Polygonæ Juss.

- Polygonum viviparum* L. In herbidis m. Čeder.
P. lapathifolium L. In ripariis ad Lom Palanka.
P. minus Huds. Cum priore.
P. Alpinum All. In saxosis sub m. Čeder supra lacus inferiores.

Santalacæ R. Br.

- Thesium montanum* Ehrh. In herbidis elatioribus m. Rilo.
Th. ramosum Hayn. Ad margines viarum prope Cerovina.
Th. Alpinum L. In declivibus herbidis m. Čeder.
Comandra elegans Rehb. fil. In campis ad Cerovina; in collinis dumosis inter Ruščuk et Bjela, V. de Janka mnsr.

Urticæ Juss.

- Urtica urens* L. In rudertis ad Lom Palanka.
Cannabis sativa. In cultis ad Lom Palanka.

Cupuliferæ Rich.

- Quercus conferta* Kit. In sylvestribus supra Berkovica.
Qu. pedunculata Ehrh. In ripariis vallis Strumæ.

Salicinæ Rich.

- Salix pentandra* L. In udis vallis Bisticæ sub m. Čeder.

Betulineæ Rich.

- Alnus viridis* DC. In declivibus depressioribus m. Čeder.
A. glutinosa Gärtn. In ripariis vallis Bisticæ sub. m. Čeder et vallis Rilo supra vicum cognominem.

Coniferæ Juss.

Juniperus nana Willd. In excelsioribus m. Čeder.

P. Peuce Gris. In declivibus vallis Bistricæ sub m. Čeder; multo rarior ac in m. Rilo, probabiliter devastata ab indigenis, qui lignum in asseres dissectum passim Sofiæ venditant.

P. Mughus Scop. In declivibus m. Kom rara, videtur hic devastata, multo copiosior in elatioribus m. Čeder et m. Rilo.

Abies pectinata DC. In sylvestribus vallis Bistricæ sub m. Čeder; copiosior sequente.

Picea excelsa DC. Cum priore.

MONOCOTYLEDONEÆ JUSS.

Lemnaceæ Link.

Lemna trisulca L. In recessibus rivi Lom prope Lom Palanka.

L. polyrrhiza L. Cum priore.

Typhaecæ Juss.

Typha angustifolia L. In recessibus rivi Strumæ non procul a Dubnica.

Sparganium simplex Huds. Cum priore.

Aroideæ Juss.

Arum angustifolium Janka. In sylvis lapidosis versus Trnovo, V. de Janka mnsr.

Orchideæ Juss.

Nigritella angustifolia Rich. In pascuis m. Rilo et m. Čeder.

Epipactis latifolia All. In sylvestribus sub m. Čeder.

Iridæ Juss.

Iris pumila Jacq. In campestribus ac declivibus vallis Jantræ, V. de Janka mnsr.

Crocus Moesiacus Lam. In depressioribus versus Gabrova. V. de Janka mnsr.

Asparagineæ Juss.

Asparagus officinalis L. In pratis ad Lom Palanka.

Liliacæ DC.

Lilium spec. prob. L. Macedonicum Gris. In saxosis supra parvum lacum, ad viam qua itur a cœnobio Rilo ad Samokov.

Asphodelus albus Mill. In collinis apricis faucis Iskræ ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

Ornithogalum olygophyllum Clarke. In summo m. Balkan inter Gabrova et Karlova, V. der Janka mnsr.

Allium sphaerocephalum L. In asperis calcariis faucis Iskræ, ubi hic rivus Haemum ingreditur.

Allium moschatum L. Cum priore.

Juncacæ Bartl.

Juncus filiformis L. In pratis elatioribus m. Rilo.

Luzula pilosa W. In sylvestribus m. Rilo.

L. glabrata Desv. Inter saxa sub m. Čeder ad lacus inferiores.

L. spicata DC. In herbis m. Čeder cum priore.

L. multiflora Lej. In elatioribus m. Kom supra Berkovica.

L. multiflora L. (nec. *L. campestris* Elem. ad flor. Bulg. p. 70) var. *congesta* Koch. In herbis m. Čeder. ad lacus inferiores.

Cyperaceæ Juss.

Scirpus Holoschoenus L. In glareosis rivi Rilo supra vicum cognominem.

Eriophorum vaginatum L. In spongiosis elatioribus m. Vitoš.

Carex canescens L. In spongiosis m. Čeder.

C. digitata L. In sylvestribus saxosis in adscensu ad m. Balkan a Gabrova, V. de Janka mnsr.

C. fuliginosa Schk. In saxosis m. Čeder ad lacus inferiores.

C. sempervirens Vill. Cum priore.

Gramineæ Juss.

Tragus racemosus Desf. In asperis supra vicum Rilo.

Anthoxanthum odoratum L. In pratis m. Rilo.

Alopecurus pratensis L. In pratis pinguibus m. Rilo.

A. brachystachys MB. Est monente cl. Uechtritz in litt. planta quam in Elem. ad Flor. Bulg. p. 67 nomine A. Gerardi designaveram.

Phl. Alpinum L. In pascuis m. Čeder.

Agrostis rupestris All. In saxosis m. Čeder.

Calamagrostis litorea DC. In ripariis rivi Rilo inter coenobium et vicum ejusdem nominis.

Milium effusum L. In sylvaticis m. Vitoš.

Stipa Grafana Stev. In campestribus versus Monastir, V. de Janka mnsr.

St. Aristella L. In saxosis m. Tri Uši supra Dragan Bogaz, et in fauce rivi Iskræ.

Sesleria caeruleans Friv. In herbidis saxosis m. Rilo mixtim cum Alopecuro brachystachide, a Cl. Uechtritz recognita.

S. argentea Sav. In argillosis ad viam qua itur a Bjela ad Trnova, V. de Janka mnsr.

Kœleria eriostachya Panč. In declivibus herbidis m. Čeder, supra lacus inferiores.

Aira flexuosa L. In herbidis saxosis m. Čeder.

Avena compressa Heuff. In campestribus inter Ruščuk et Bjela, V. de Janka mnsr.

A. versicolor All. In herbidis saxosis m. Čeder.

A. tenuis Moench. In collinis supra Kneževo.

Danthonia Provincialis DC. In pascuis sub m. Kom.

Melica picta C. Koch. In sylvula prope Monastir, V. de Janka mnsr.

Poa Cenisia All. In saxosis m. Čeder ad lacus inferiores. Differt nonnihil sec. Cl. Uechtritz in litt. a planta normali Alpium, laminis foliorum caulnorum longioribus et augustioribus ac panicula contracta, hisque notis accedit ad plantam Græcam olim novo nomine, *P. Oreadis* Boiss. et Heldr., salutatam.

P. Alpina L. var *Orbelica* m. In saxosis m. Rilo. Differt a planta vulgari foliis augustioribus subconvolutis, panicula magis contracta et culmis basi, more nonnullarum specierum *Sesleriaë* vaginarum residuis incrassatis, et erit ad mentem Cl. Uechtritz in litt. species proprii juris, penitius studenda!

Festuca bromoides Koch. In collinis siccis ad faucem rivi Rilo supra vicum cognominem.

F. Alpina Sutt. In scopulis asperis m. Čeder circa lacus inferiores.

F. violacea Hack. In saxosis m. Čeder. Est secundum Cl. Uechtritz in litt. potius intermedia inter hanc speciem et *F. pictam* Kit.

F. varia Hke. var *vallida* Uechtr. in litt. Culmis et foliis robustioribus ac panicula tandem stricta differt a planta vulgari, dictisque notis accedit formæ Græcæ, *F. Cylleneæ*

Boiss. et Heldr. a qua tamen differt, panicula non depauperata, spiculis 5 — floris ac rhachide earum scabra.

Hab. in herbidis saxosis m. Čeder ad lacus inferiores.

F. drymeia МК. In sylvaticis m. Kom supra Berkovica.

F. spadicea L. In pascuis m. Kom supra Berkovica.

F. arundinacea Schrb. In ripariis inter Kneževo et Vladaja.

Triticum cristatum L. In asperis calcariis faucis Iskræ ubi hic rivus Hæmum ingreditur.

Secale montanum Ten. In dumosis ad margines sylvarum medii m. Rilo, supra cœnobium ejusdem nominis.

Hordeum maritimum With. In campis ad Lom Palanka.

Aegilops triaristata Willd. In arvis ad Dubnica.

ACOTYLEDONEAE VASCULARES.

Botrychium Lunaria L. In pascuis elatioribus m. Rilo.

Polypodium Dryopteris L. In saxosis m. Čeder.

Polystichum Filix mas Roth. In sylvestribus m. Kom supra Berkovica.

P. spinulosum DC. In saxosis sylvestribus m. Rilo.

P. rigidum DC. In saxosis m. Čeder ad lacus inferiores.

Asplenium Adiantum nigrum L. In saxosis m. Čeder.

Nota. Plantæ hic recensitæ lectæ sunt aut notatæ in altera peregrinatione a me mense Augusto a. 1883 in Bulgariam suscepta, qua occasione hæc sunt loca attacta: Lom Palanka, m. Kom supra Berkovica, Sofia, fauces rivi Iskræ infra Korilo, Samokov, m. Čeder per vallem Bistricæ, cœnobium Rilo, Rilo Selo, Dubnica et Radomir.

His a me lectis plantis accedunt nonnullæ aliæ, quas Cl. Janka a. 1872 inter Ruščuk et cristas Hæmi Rumeliæ conterminas observavit, ac manuscripto commissas meo usui liberaliter concessit; has plantas notavi litteris: V. de Janka mnsr.

Plantæ pro flora Bulgarica novæ designantur *typis cursivis*, reliquæ, nunc in novis stationibus observatæ, jam in primis Elem. ad Flor. Bulg. militant.

